

blevet at holde sig ned igennem hele den katolske Middelalder, saaledes som det fremgaar deraf, at imedens der for enhver anden kirkelig Handling, som Præsten udførte i Embedsdragt, blev betalt det saakaldte Stolgebjør 3: paa Dansk: Kjølepenge, det som i vort Kirkeprog hedder Accidenser, har der aldrig været beregnet en saadan Betaling for Nadværen: det vil sige Menighedens Fællesmaaltid; en anden Sag er det jo med den katolske Privatmesse. Medens altsaa det, som nu hedder Accidenser, hed Stolgebjør, blev Betalingen for Nadværhandlingen aldrig medregnet til disse, men har altid beholdt Navnet — saaledes som det betragtedes — af Offergave. Paa hvilket Tidspunkt det er sket, at det er gaaet over til at være en Ydelse paa de tre Højtidsdage, har jeg ikke fundet nogen Oplysning om. Derimod har jeg fundet, at det er en sikker Sag, at der i den katolske Kirke her i Danmark inden Reformationen blev ydet Højtidsoffer ved de tre Højtider. Det fremgaar med afgjort Sikkerhed af Kristian den III's Kirkeordinans af 1539, der jo maa betragtes som den Grundlov, der af Statsmagten blev givet for Ordning af Kirkens Anliggender, efter at den kirkelige Myndighed, som tidligere de romersk-katolske Biskopper havde haft, var gaaet over til Staten. Der er det nemlig forekrevet, at der skal ydes Offer til Præsten paa de tre store Højtider, og det er forekrevet paa en saadan Maade, at det af Sammenhængen er klart, at det er en bestaaende Skat, som fastholdes og føres over i den evangeliske Kirke, dog med den Forstel, at medens det tidligere var en kirkelig Pligt, gøres det nu til en statsborgerlig Pligt, fordi den Kirke-magt, som tidligere de katolske Biskopper havde øvet, nu var gaaet over til den borgerlige Øvrighed, til Staten. Og at det fra Statens Side blev betragtet som en Pligt at yde Offer, fremgaar ikke blot af Kirkeordinansen af 1539, men det er gentaget samme Aar i en særlig Anordning for Skaane, hvor det synes, at man har været tilbøjelig til at mene, at med den katolske Kirkens Afstæffelse, var ogsaa denne Pligt til at ofre faldet bort. Det indskræpes udtrykkelig, at Sognesolkene skulle gøre deres Præst tre Offerdage om Aaret, og det samme er gentaget samme Aar i de 26 Ribes-artikler.

Fra Kirkens Side blev det derimod betragtet paa en noget anden Maade. Jeg maa nemlig her gøre den Meddelelse, at man allerede den Gang havde et Bispe-raad, idet Biskopperne og de teologiske Profes-sorer stadig samledes for at give Regeringen

Raad angaaende Kirkens Anliggender. I Aaret 1555 gav da de i Kjøbenhavn forsamlede Biskopper Præsterne den Formaning, at de ikke maatte ville øve Evang med Hensyn til Ofret, at, som der staar, Offeretorium skulde være frit. Biskopperne ønskede altsaa, at bevare den gamle kirkelige Betragtning, at det var en kirkelig og ikke en statsborgerlig Pligt. Men vel at mærke: det var kun et Raad, de kunde give, de havde jo ingen Myndighed. Spørger man om, hvad der var Lov her i Danmark efter Reformationen, tror jeg ubetinget, at man kan sige, at enhver var pligtig til at ofre efter Evne. Det er gentaget i en Skrivelse særlig til Borgerne i Malmø af 1568, hvor Kongen ligesom truer dem med Straf, som ikke ville opfylde deres Offerpligt, og den samme Betragtning er gentaget af Kristian den 5te ved lgl. Reskript af 1670, hvor det forekri-ves, at alle, som lode sig betjene med Skriftemaal og Alterens Sakramente, skulle være tilpligtede at yde deres Offer paa de tre Højtider, hver efter sin Evne. Jeg gør særlig opmærksom derpaa, fordi det er et Sted, hvoraf man ser, at ogsaa efter Reformationen fastholdes denne Betragtning, at Højtidsosfret var en Betaling for at betjenes med Alterens Sakramente, hvorfors der heller ikke af Præsterne maatte tages anden Betaling. Det blev saa derefter fastslaaet ved Danste Lov, som det ogsaa udtales i Motiverne, der ledsage dette Lovforslag, at alle skulle ofre. Det staar altsaa saaledes, at det retslig set er en Pligt for enhver, der hører til Folketirken, at ofre til sin Præst. At den gamle Betragtning, at det er Beta-ling for Alterens Sakramente, heller ikke endnu er fuldstændig forsvunden, fremgaar af den Bestemmelse, som maaste vil være de fleste bekendt, at Offeret er en personlig Ydelse, som kun ydes af den, der har fast Ophold paa vedkommende Sted, og at som Følge deraf f. Eks. en Mand, som ejer flere forskel- lige Ejendomme i forskellige Sogne, kun er forpligtet til at ofre paa det Sted, hvor han har sin Bolig. Altsaa Offeret er Beta-ling for Alterens Sakramente, og jeg tror nok at kunne sige, at det endnu er Tilfæl- det — hvad Præstestanden her i Landet helst ønsker — at Offeret betragtes som noget, Menigheden giver med god Vilje, og at man fra Præsternes Side ikke ønsker at tvinge Folk til at ofre. Jeg kan i saa Hens- seende oplyse, at i de omtrent 7 Aar, hvori jeg har været Biskop, er det hvert Aar fore- faldet, at der har været adskillige Skole- lærere, som have klaget over, at der ikke blev ofret til dem, og jeg har — som jeg senere skal komme ind paa — anset det for